Sakarya elektrik dağıtım hizmetinin devredilmeye çalışılması bölgede tepkiye yol açtı

Özelleştirme karanlık ve pahalılık demektir

H. Avni HAZNEDAROĞLU
EMO Kocaeli Şube Yönetim Kurulu Yazmanı

AKP Hükümeti'nin seçimler öncesinde ertelediği elektrik dağıtım özelleştirmeleri için yeniden ihale sürecini başlatması üzerine EMO Kocaeli Şubesi'nin öncülüğünde dağıtım şebekesinin işletme hakkı devredilmek istenen Sakarya'da ve Kocaeli'nde muhalefet örgütlendi. Kocaeli'nde Özelleştirme Karşıtı Platform (ÖKP) oluşturulurken, afiş, pankart, kitlesel basın açıklamaları, imza kampanyası, bildiri dağıtımı, stand açılması, halka yönelik bilgilendirme toplantıları, kısa film gösterileri, ışık söndürme eylemi gibi kamuoyuna yönelik çeşitli faaliyetler gerçekleştirildi.

Sermayenin yapısal krizini, kamunun mülkiyetindeki kuruluşlara el koyarak aşmak isteyen özelleştirme girişimlerine karşı, 1990'lı yıllarda bir dönem başarıyla mücadele vermiş olan ÖKP'nin yeniden ve daha güçlü bir sesle mücadeleye devam etmesi kaçınılmaz zorunluluk haline gelmiştir. Sermaye, kendince belirlediği sorunu ve çözümünü toplumsal muhalefetin onca çabasını yok sayarak dayatmış; bu yolda her yöntemi mubah sayan bir anlayışla, çoğunlukla hukuk tanımaz bir pervasızlıkla, özelleştirmeler gerçekleştirilmiştir. Emek ve demokrasi güçlerinin geçmiş mücadele birikim ve deneyimleri bugün elimizdeki en önemli araçlarımızdır.

Özelleştirme sermaye transferidir

Sermayenin emekçilere karşı yoğunlaştırdığı ekonomik ve siyasi saldırının en önemli kısmı bugün özelleştirme uygulamaları olarak karşımıza çıkmaktadır. Kamu mülkiyetindeki mal ve hizmet üreten kuruluşların sermaye sınıfına transferi olarak tanımlanan özelleştirme, çeşitli gerçek dışı söylemlerle ve ambalajlarla anlatılmaya çalışılmış, ancak her özelleştirme sonrası foyası biraz daha ortaya çıkmıştır. Sermaye sınıfı ve onun işbirlikçileri, kamu mülkiyetindeki işletmeleri iktidar güçleriyle kötü işleterek, özelleştirme söylemlerine destek bulmaya çalışmışlardır.

Sermayenin emekçilere karşı yoğunlaştırdığı ekonomik ve siyasi saldırının en önemli kısmı bugün özelleştirme uygulamaları olarak karşımıza çıkmaktadır. Kamu mülkiyetindeki mal ve hizmet üreten kuruluşların sermaye sınıfına transferi olarak tanımlanan özelleştirme, çeşitli gerçek dışı söylemlerle ve ambalajlarla anlatılmaya çalışılmış, ancak her özelleştirme sonrası foyası biraz daha ortaya çıkmıştır.

Hukuk hiçe sayılmaktadır

Eğitim, sağlık, haberleşme, enerji başta olmak üzere bugün halkımızın doğal gereksinimlerini karşılayan mal ve hizmet üretimleri sermayenin insafına ve kar güdüsüne terk edilmek istenmektedir. Özelleştirilmesi akıl dışı olan mal ve hizmet üretimleri rekabet getirme ve kalite arttırma gibi asılsız, fakat süslü sözlerle ambalajlanırken; özelleştirilen kuruluşların ürettiği mal ve hizmetlere alım garantileri verilerek daha baştan özelleştirmenin amaçları itiraf edilmektedir. Özelleştirmeler sonucunda, çalışanların özlük hakları başta olmak üzere yoğun hak kayıpları yaşanmakta, sendikasızlaştırma ve taşeronlaştırma ile çalışma yaşamına yoğun saldırılar yapılmaktadır. Ayrıca meslek örgütleri ve sendikaların hukuksal mücadelesi her türlü yöntem ile bastırılmak istenmekte, bu mücadeleyi yürüten meslek örgütleri ve sendikaların susturulması için ele geçirme çalışmaları ayyuka çıkmaktadır. Bunca zorluğa karşın kazanılan hukuk davaları, yeni düzenlemelerle boşa çıkarılmakta veya hukuk hiçe sayılmaktadır.

Enerji sistemi riske atılmakta

Geçmişte diğer hükümetler, bugün ise AKP eliyle sürdürülen özelleştirmeler ile kamu eliyle yürütülen hizmetler büyük oranda tasfiye edilerek, sermayenin serbestçe at koşturduğu dilediğince fiyat belirlediği, gözünü kırpmadan çalışanları kapı önüne bıraktığı, gözlerimizin içine baka baka vergi vermekten kaçındığı bir noktaya gelinmiştir. Enerji gibi hassas ve kamusal bir hak bile sadece kar/zarar ölçeğinde ele alınmakta, merkezi planlama ve işletme göz ardı edilerek ülkemizin enerji sistemi büyük bir risk altına itilmektedir. Doğalgazda her kış yaşanan sorunlar ortadayken, doğalgaz dağıtım şirketleri özelleştirilmekte veya daha baştan özel sektör eliyle işletmeye açılmaktadır. Otoprodüktörlerin sistemi nasıl sabote edebildikleri 1 Temmuz 2006 tarihinde görülmüşken, daha da ileri gidilerek şimdi sistem tümüyle özel sektöre terk edilmek istenmektedir.

Enerji kamusal bir haktır

Bugüne kadar yaşanan bütün özelleştirmeler, kamu vicdanında güvensizlik yaratmışken, kimi özelleştirmeleri gerçekleştirenler Yüce Divan ya da mahkemelerde yargılanmışken, yeni özelleştirmelerin arka planının halktan saklanması olanaksızdır. AKTAŞ ve ÇEAŞ gibi özelleştirmeler özel sektörün enerjiyi nasıl yöneteceğini fazlasıyla göstermişken, yeni maceralara girmenin, dağıtım bölgelerinin tümünü özelleştirmenin, üretimi sermayenin kar hırsına terk etmenin mantıklı bir açıklaması olamaz. Kamusal hak olan enerji, kamu hizmeti yaklaşımı ile birlikte planlanmalı ve yönetilmelidir.

Keza, özelleştirilen elektrik üretim tesislerinde çalışanların sosyal ve özlük hak kayıpları araştırma gerektirmeyecek kadar ortadayken, çalışma barışının dinamitlenmediğini söylemek olası mıdır? Telekom'da geçtiğimiz yıl yaşanan grev hafızalardayken, mahkemelik olmuş sabit ücret uygulamaları bilinirken özelleştirmenin ucuzlama getirmesi, çalışanlara zarar vermemesi mümkün müdür?

Ülkemizde 80 sonrası göreve gelen bütün iktidarlar, bir biçimiyle özelleştirme uygulamalarını sürdürmüşlerdir. Geri bıraktırılmış ülkelere özelleştirme öneren gelişmiş ülkeler, kendi sınırları içinde özelleştirme yapmamakta ancak bizim ülkemizdeki kamu kuruluşlarını satın almak için çaba harcamaktadırlar. Özelleştirme sonuçları yaşanan her yerde benzerdir. Brezilya'daki durum bütün özelleştirme karşıtı hareketler için önemli bir deneyim niteliğindedir.

Özelleştirmelerde bugüne kadar yaşananların bir başka ortak yönü, sermayeye devredilen kuruluşların yok pahasına elden çıkarılması, bazen kuruluş alacaklarının bile satış bedelini fazlasıyla ödeyebileceği, arsa bedelinden daha düşük bedellerle özelleştirmelerin yapıldığı sıkça görülmüştür. Kimi özelleştirmelerde ise kuruluş gelirleri ile kuruluşa taksitle sahip olmanın söz konusu olduğu satışlar yaşanmıştır. Özelleştirmeler sonucunda hazine gelirlerinde önemli yer tutan vergi girdilerinde de önemli düşüşler yaşanmaktadır.

Bugün önümüze getirilen SEDAŞ özelleştirmesi 1980'lerden beri süregelen özelleştirme politikalarının devamıdır. Elde ne varsa satma, kamunun kaynaklarını tüketme, tüm değerlerimizi harcama mantığı içerisinde olan hükümet, enerji alanında SEDAŞ özelleştirmesi ile yaşamsal önemde olan elektriği uluslararası tekeller ve yerli işbirlikçilerine pazarlamakta, geniş halk yığınlarının temel ihtiyacı olan elektriği kar aracı haline dönüştürmektedir.

Asıl olanın dünyayı yorumlamak değil onu değiştirmek olduğu bilinciyle, sermaye tarafından dayatılan sınıfsal, bölgesel, cinsel, eşitsizlikleri ortadan kaldırmak için tüm emekçileri, ezilenleri, yoksulları, barıştan ve yaşanabilir bir çevreden yana olan emek ve meslek örgütlerini, daha adil bir dünya kurma mücadelesine çağırıyoruz. ■